

Nagrada Marin Držić

Hrvatska drama 2018.

**Beatrica Kurbel
Sanja Porobija
Predrag Raos
Dorotea Šušak
Ivana Vuković**

Zagreb, 2019.

disput

Nagrada za dramsko djelo “Marin Držić” 2018. – obrazloženje nagrada Stručnog povjerenstva	7
Predrag Raos <i>Raj pa kraj</i>	13
Sanja Porobija <i>Bez traga</i>	71
Dorothea Šušak <i>Kako smo preživjeli Dies Irae</i>	141
Beatrica Kurbel <i>Park</i>	175
Ivana Vuković <i>55 kvadrata</i>	213
Bilješke o autorima	247
Nagrada za dramsko djelo “Marin Držić” – nagrađeni 1991-2018.	251

Predrag Raos

Raj pa kraj

Likovi

Bog

Lucifer

Arhadeo Mihael

Adam

Eva

Andeli

Vragovi

Mali Magarac

Šumske zvijeri

PRVI ČIN

Stvaranje čovjeka

PRVA SCENA. MUKE RAĐANJA

Prazna pozornica, na njoj samo Dragi Bog u musavoj bijeloj kuti petlja oko kiparskog stalka, modelira, popravlja, vrti stalak i obilazi ga. U pozadini zastor.

1. prizor. Bog.

BOG (*mrmlja*): Tako. Tako to. Tu možda još mrvu. A ne, ne. E tu smo ga možda malo pretjerali. E, e, ovo je već mnogo bolje. O, da, da, puno, puno bolje. Možda na kraju ipak bude nešto iz toga. (*Zapjevuši.*)

Mamica su štrukle pekli,
Nikom nisu nikaj rekli.
Štrukle su se zagoreli
Mamica su plakat šteli.

Hm, hm. Ma ne, nije dobro. E ovako, skinuti još malo s guzice i staviti u glavu. Tako. Takolo. Takoca.

2. prizor. Bog, Lucifer.

LUCIFER (*izviruje iza zastora*): Je, je, još malo blata. Nisi ga još ni napravio, a već ga nabacuješ blatom.

BOG (*rastreseno, okrenut leđima, ne prekidajući posao*): Ništa ne može bez tvog komentara. Ali, ali... Što je više kleveta i laži, Adam nam je miliji i draži.

LUCIFER: A tako se zove ta mala nakaza?

BOG: Ne huli, gade mali, apage. Jer to je autoportret. Na sliku i priliku svoju, sebi nalik.

LUCIFER: E jesi ga nasro. Još malo, pa vikend, možda zato.

BOG: Mali, ne baljezgaj.

LUCIFER: Aha. U ponedjeljak novi svemir. Ovo sad treba nekako skalupiti prije kraja radnog vremena. Fuš, fuš, fuš. Od fušera – fuš.

BOG: Kuš.

LUCIFER: I nešto si mi mali, Bog na glinenim nogama.

BOG: Što znači mali? Ja sam beskonačno velik; veliko, malo, sve je prema meni beskrajno sitno.

LUCIFER: Mogao bi ga bar malo napuvati. Da bude sasvim na ćaću.

BOG: Tko te je zvao?

LUCIFER: Ljubav prema istini. Umjetnost je, znamo, po definiciji laž, a kritika je istina o toj laži.

BOG (*ne prekidajući posao*): Istina o laži?

LUCIFER: Dobro se zlagao, ne zna lagati, prijesna laž, masno se zlagao, prozirna laž...

BOG: Aha.

LUCIFER: Ali kako je i kritika umjetnost, ni mi umjetnički kritičari nismo uvijek sasvim iskreni.

BOG: Umjetnički kritičar? (*Odmjerava ga.*) Pa i izgledaš mi tako. Vрати se u lonac.

LUCIFER: Čik pauza.

BOG: Čuj me, kad ti ne pečeš njih, oni peku tebe. To ti se računa kao odmor. Natrag u furunu.

LUCIFER: Čuj, nema umjetnosti bez suflera. Bez nas koji govorimo što i kako treba reći. Nije to baš samo tako, pljuni fiat pa prilipi.

BOG: Kako sam napravio tebe.

LUCIFER: Jedanput ti se omaklo nešto dobro. Kad si htio napraviti svoj idealizirani portret. Ostalo je Freud, vidi se i bez kauča. Ja sam Bog ljubomorni. Ja sam Bog najpametniji. Dokaz je tome oganj vječni.

BOG: Imaš svoj pakao, pa tamo mudruj, zato sam ti ga i dao.

LUCIFER: Daj malo logike. I vidje Bog da je svjetlost dobra. I vidje Bog da je Svjetlonoša zao. Pa ti sad budi pametan.

BOG: Katekizam u šake.

LUCIFER: Da, još ćeš me i tamjanom, dobri Bog i bojni otrovi! A ja ti došao ljudski pomoći, i to nakon svega. Vрати se, Bože, sve sam ti oprostio.

BOG: I što mi imaš reći?

LUCIFER: Napravio si svoj idealizirani autoportret – kuku, zlo i naopako. Sad si prešao na realizam, još gore.

BOG: Pa što da radim?

LUCIFER: Možda nešto više onako... kubistički?

BOG: Daj se skockaj. Uostalom, ne treba mi tvoja pomoć, sve-moćnom ne treba nitko pomagati, to bi bar moralo biti jasno, već po definiciji.

LUCIFER: Mene si stvorio *ex nihilo*, a ovog majmuna praviš iz blata, hm, hm.

BOG: Pa eto, neka ti bude. Neka bude čovjek, i bi čovjek i vidje Bog da je čovjek dobar.

LUCIFER: Ja ne vidim ništa.

BOG: Nije gotovo kad je gotovo nego kad ja kažem da je gotovo. To svaki umjetnik osjeti, iz dubine duše, da je gotovo, da nema dalje, pogotovo kad vikend samo što nije.

LUCIFER: Ja ne vidim ništa. Osim da iz dreka praviš pitu.

BOG: Ne vidiš jer si glup.

LUCIFER: Nisam ja glup, nego pametan na suprotan način. Daj se malo politički korigiraj, Bože moj, ti ništa ne čitaš, živiš u srednjem vijeku, zaostao još u prošlom deceniju.

BOG: Čuj, nitko te nije zvao. Imaš svoj pakao, imaš svoj kazan, i daj mi mira.

LUCIFER (*obilazi kip*): Blato je tu, pljunuti ti, ali se ne miče.

BOG: *Eppur si muove*, kad mu udahnem dušu. Ovako, usta na usta. Možda oživi. (*Počinje puhati, ali glineni kipić neopazice zamjenjuje muškom gumenjačom.*) Pu, pu, pu, jel vidiš? Pu, pu, pu, jel vidiš?

LUCIFER: A nešto se malo miče. Sad il mu godi ili će te tužiti za seksualno napastovanje.

BOG: Ma je li živnuo?

LUCIFER: Trza se kao da će krepati, a ne oživjeti.

BOG (*puše. Zadihano*): Nemoj me demoralizirati.

LUCIFER: Kao da se i ne puni božanskim dahom nego praznim
luftom, ako ima neke razlike. No možda je tako bolje. Praznim
luftom. Ako ništa drugo, bit će sretniji. Nego, imam ideju.

BOG (*zadihano*): Poštedi me.

LUCIFER: Napuvaj ga ne luftom, nego helijem. Da kraj svih tih
aerodinamičnih anđela dobiješ i jednog aerostatičnog. A na
guzicu nešto onako reklamno: KRUNA BOŽJEG STVARANJA, re-
cimo.

BOG: Mali, nisi više čak ni zabavan.

LUCIFER: Ali imam ideju. Genijalnu, dakako. Ti ga napuši samo
do pola, do frtalj, dalje će se puvati sam. Mislim, ako je na oca,
a mora biti, jer nigdje u blizini ni poštara ni dimnjačara.

BOG: Čuj, sad mi je stvarno dosta i tebe i njega. (*Trese napol na-
puhanom lutkom.*) No daj živni malo, gdje ti je mladost.

LUCIFER: Čuj, rista, daj ga malo meni, možda budem bolje sreće.

BOG: Ne miješaj mi se u autorski posao! (*Opet puše, tresse napol
napuhanom lutkom.*) Još malo pa vikend. Što mi je to u životu
trebalo. Koji me je vrag tentao.

LUCIFER: Zbilja, koji?

BOG: A za sve si to ti kriv!

LUCIFER: Naravno, jasno, jasno. Za to si me i stvorio, da za sve
budem kriv. Kad majstoru ne ide, šegрта po gubici. Jasno, jasno.

BOG: Ma što jasno, jasno? Nisi li mi ti, baš ti, čitav tjedan probijao
uši: *Fiat ovo, fiat ono*, sve će to anđeli obaviti, izigravaj malo še-
fa katedre. I onda, na kraju: Ali krunu stvaranja moraš stvoriti
sam. Uvalio me u neposrednu proizvodnju. U radničku klasu,
a gospodin Bog, eto kako to završava kad čovjek izgubi klasnu
svijest. O, da, umjetnost. Samo sam se zablatio. Što mi je to u
životu trebalo. O prokleti dane. Već se pokajah što ga stvorih, a
nisam ga još ni stvorio.

LUCIFER: Kaješ se što si ga stvorio zato što ga ne možeš stvoriti.
Logika ti nikad nije bila jača strana.

BOG: A ne bi ti malo u pakao?

LUCIFER: Gdje počinje logika, prestaje samovolja. Po čemu je,
recimo, logično da si mene bacio dolje, u... u... u kotlovnicu?

BOG: Dobro da si shvatio gdje ti je mjesto.

LUCIFER: Daj meni malo, možda ja budem bolje sreće. Moj je dah smradniji od amonijačne soli. Možda bi ga to prenulo. I još sam se nečeg sjetio. A da ga malo zapečeš?

BOG: Aha, ne laje vrag sela radi. Da ga dam tebi dolje?

LUCIFER: Doći će on i sam, s pozivom ili bez njega.

BOG: I prepečenac, veliš?

LUCIFER: Dopečenac. Nek samo dođe pljusak, raspast će se ko govno na kiši. A četrdeset dana dažda... Ni arka ga neće spasiti, dovoljno da ga žirafa malo zapiša.

BOG: Dobro, Kralju Laži, a sad pravi razlog.

LUCIFER: Znam ja vas umjetnike, ne bi ga prestao popravljati do sudnjeg dana. Ali kad vrag zapeče... Kakav je, takav je, đavlu ga daj.

BOG: Da bude nepopravljiv?

LUCIFER: Da ne bude nedopečen. Ti reko, ja ispeko. Reci, pa ispeci.

BOG: Prepečenac. Prefriganac. Ali neka mu prvo udahnem život. (*Puše u lutku.*)

LUCIFER: O da, i to vječni. Draže mi ga živog peći.

BOG: Oživi više, puvanderu. (*Puva i dalje, lutka raste.*) U, bogamu, dokle ovaj misli rasti?

LUCIFER: Dok ne postane veći od tebe. Od praznog se lufta najbrže raste. A najbrže kad te ne puva drugi, nego se puvaš sam.

BOG (*puva. Adam raste, na kraju se tako, usta na usta, nađu na podu u kompromitantnom položaju.*)

3. prizor. Bog, Lucifer, Arhandeo Mihael.

MIHAEL (*upada i zastaje pred prizorom*): Oh, pardon.

LUCIFER: Što si zinuo? Velika je Božja ljubav.

BOG: Nije ono što misliš.

MIHAEL: Ja ne mislim ništa. Zato i nisam dolje u suterenu. Toliko sam uspio shvatiti, za razliku od nekih.

LUCIFER: Pametno. Ne misliti ništa početak je mudrosti.

MIHAEL: Htio sam samo javiti...

LUCIFER: Da je kraj radnog vremena. Poslije čega ne radi ni Bog.

BOG (*drži polunapuhanog čovjeka*): Ali što ću s ovim tu?